



Allison Peters Jablonko.  
Foto: Naško Križnar



Asen Balikci.  
Foto: Naško Križnar

## NAGRADA NIKA KURETA

Slovensko etnološko društvo je letos ob Dnevh etnografskega filma (19.–23. maj 2008) prvič podelilo nagrado Nika Kureta, da bi z njo potrdilo tradicijo etnografskega filma v Sloveniji in hkrati njegovo odprtost za povezovanje v svetu. Etnolog Niko Kuret je konec petdesetih let prejšnjega stoletja v Sloveniji postavil temelje za znanstveno uporabo filma. Pokazal pa je tudi na potrebo po povezovanju, saj je bil med prvimi sodelavci Mednarodnega odbora za etnografski film, ki ga je tedaj vodil Jean Rouch. Kuret se je zavedal tudi pomena teoretičnih razmislekov o uporabi filmske kamere na etnološkem terenu. V svojih prizadevanjih je nevede stopal po stopinjah Margaret Meadove in njenega urgentnega filmskega beleženja kulture. Z delovanjem Odbora za etnografski film je želel povezati etnologe in filmarje v skupne projekte. Po njegovih načrtih bi bilo treba v Sloveniji posneti sto naslovov urgentne etnografske dokumentacije. Če bi bil projekt uresničen, bi dobili enega največjih arhivov etnografskega filma v Evropi.

Današnja etnografska filmska produkcije v Sloveniji je dedinja Kuretovih prizadevanj, hkrati pa so zanjo zaslužni številni prijatelji po svetu. Zato je društvo sklenilo nagrade Nika Kureta podeljevati ljudem, ki so s svojim posrednim ali neposrednim delovanjem pomagali pri razvoju etnografskega filma in vizualne antropologije v Sloveniji.

### Predstavitev letošnjih nagrajencev

Allison Peters Jablonko

Leta 1968 doktorirala na Univerzi Kolumbija; njena mentorica je bila znana ameriška antropologinja Margaret Mead. V šestdesetih letih je vodila terenske raziskave med Maringi na Papui Novi Gvineji in pri tem uporabljala film kot temelj za opazovanje in analizo. Dobrih 30.000 metrov filmskega

gradiva o življenju Maringov, ki sta ga posnela z možem Marekom Jablonkom med letoma 1963 in 1964, hrani Peabody muzej v Salemu, Massachusetts. Njeno disertacijo Maringi v gibanju (1968), študijo gibalnih vzorcev med Maringi, je spremljal film Maring in motion (1968), ki je ilustriral njene raziskovalne sklepe. Leta 1969 je z možem Marekom in v sodelovanju z antropologom Mauriceom Godelierjem začela filmski projekt med Baruyji na Novi Gvineji. Allison Jablonko je močno podpirala aktivnosti v zvezi z ohranjanjem in arhiviranjem raziskovalnega gradiva. Iz gradiva, posnetega pri terenskem delu, je nastalo več filmov: za italijansko RAI je nastala osemdelna serija The Maring: Documents of a New Guinea People (1981). Leta 1982 sta nastala njena filma Her name came on arrows in Baruyja Story (1982). Allison je pomagala pri ustanavljanju SVA (Zveze za vizualno antropologijo) pri Ameriški antropološki zvezi in pri Konferencah o vizualnih raziskavah, ki jih je začela pripravljati Zveza za vizualno antropologijo. Leta 1989 je bilo 14.000 metrov filmskega gradiva, posnetega med Maringi in pri Baruyjih, vključenega v zbirko Human Studies Film Archive pri Inštitutu Smithsonian. Leta 1990 je pomagala ustanoviti Mills College v Oaklandu, California, Inštitut za etnologijo Univerze v Perugii, Italija, in Poletno šolo vizualnega v Novi Gorici, Slovenija. Na vseh treh je poučevala vizualno antropologijo, nazadnje v Novi Gorici. Živi v Italiji.

Utemeljitev nagrade

Allison Jablonko je dolgoletna prijateljica vizualne antropologije v Sloveniji. Veliko let je, odkar sta z možem Marekom v Sloveniji pokazala svoja velika filma iz njune novogvinejske avanture, Her name came on arrows in Baruyja Story. To je bilo prvič, da so se slovenski etnologi srečali z modernim etnografskim filmom z akademskim ozadjem in lastnostmi.

\* Doc. dr. Naško Križnar, univ. dipl. etnol. in arheol., višji znanstveni sodelavec na Inštitutu za slovensko narodopisje pri ZRC SAZU, 1000 Ljubljana, Novi trg 2, E-naslov: nasko@zrc-sazu.si

Od tedaj Allison ni prenehala obiskovati Slovenije. Tukaj ima veliko zasebnih prijateljev, njen največji doprinos slovenski vizualni antropologiji pa so njena predavanja in delavnice na Poletni šoli vizualnega v Novi Gorici od leta 1997 do 2005, kjer je utemeljila izvirno metodologijo svojih *visual notes*, 'vizualnih zapisov'. Vmes in tudi prej se je udeležila še nekaj znanstvenih konferenc in v naših znanstvenih in strokovnih glasilih objavila več člankov.

Asen Balikci

Antropolog in filmar Asen Balikci je bil dolga leta inovator na področju etnografskega in izobraževalnega filma. Izobraževal se je v frankofonski Švici. Doktorat iz antropologije je leta 1957 pridobil na Univerzi Kolumbija. Do leta 1965 je vodil terensko delo pri Eskimih Netsilik na kanadski arktični obali, katerega rezultat je bila serija dvanajstih filmov o tradicionalnem življenjskem slogu (1968), ki so jo predvajale številne mednarodne televizijske postaje. Od leta 1963 do 1966 je bil znanstveni svetnik pri programu Man: a Course of Study Program (Education Development Center, Newton, Mass.). Področje 'ekologije človeka' (*human ecology*) v arktičnih območjih, ki je bilo prisotno že v filmih o Eskimih, se ponovno pojavi v filmu *The Sons of Haji Omar* (1978), zelo cenjeni študiji nomadizma in podeželskega življenja med pastirskimi Paštuni v Afganistanu, ki je nastala v sodelovanju s Timothyjem Aschem.

Od leta 1989 do 1991 je profesor Balikci opravil številne terenske poti po Sibiriji, kjer je posnel *Chronicle of Sereniki* (1989) in začel s programom učenja vizualne antropologije s središčem pri Ostjakih ob reki Kazim v zahodni Sibiriji. Od

leta 1992 do 1998 je raziskoval medetnične odnose v jugozahodni Bolgariji in kulturo revščine v postsocialistični Bolgariji, zraven pa poučeval vizualno antropologijo v večkulturnih okoljih.

Asen Balikci je avtor številnih publikacij v angleškem, francoskem in bolgarskem jeziku, ki se osredotočajo na etnografijo ljudstev arktičnega kroga, pastoralizma in splošne ter vizualne antropologije. Med letoma 1983 in 1993 je bil predsednik Komisije za vizualno antropologijo, pridružen urednik revije *Visual Anthropology* (1986–1993) in urednik *CVA Review* (1986–1993). Med raznimi akademskimi zadolžitvami je bil Balikci profesor antropologije na Univerzi v Montrealu, kjer se je leta 1994 upokojil. Ko je zapustil akademski položaj, se je, da bi uporabljal svoje veščine na področju vizualnega medija ter pospeševal komunikacijo in izobraževanje tako v domovini kot zunaj nje, preselil v svojo domovino Bolgarijo.

Utemeljitev nagrade

Asen Balikci je bil med drugim enajst let predsednik Mednarodne komisije za vizualno antropologijo. Na tem mestu je ustvaril planetarno mrežo vizualnih antropologov in etnofilmarjev. Kmalu je zaznal tudi signale iz Slovenije, nas takoj povezal v mednarodno skupnost in nam dal prostor v glasilu CVA. Na višku predsedovanja Komisiji je z velikim zaupanjem (in tveganjem) leta 1988 Sloveniji poveril organizacijo vizualnoantropološke sekcije na enajstem kongresu Mednarodne zveze za antropološke in etnološke znanosti v Zagrebu. Pozneje je večkrat obiskal Slovenijo, sodeloval na konferencah in kot predavatelj na Poletni šoli vizualnega.

## DEF

### Dnevi etnografskega filma Ljubljana, 18.–22. maj 2009

Rok za sprejem prijav in oglednih kopij je **15. februar 2009**

Vabilo za prijavo filmov

DEF so nov festival pod okriljem CAFFE (Coordination of anthropological Film Festivals in Europe) v organizaciji **Slovenskega etnološkega društva**. Tako kot leta 2007 in 2008 tudi za leto 2009 vabimo vse vrste produkcij vizualne etnografije v najširšem pomenu besede; naj se v festivalskih programih srečajo vizualne podobe različnih kultur in različnih oblik observacijskega filma.

Na festivalu so dobrodošli filmi posameznih raziskovalcev, raziskovalnih ustanov, muzejev, univerzitetnih oddelkov in neodvisnih filmskih producentov, pa tudi študentski filmi. Festival nima tekmovalnega značaja, ima pa ob glavnem programu naslednje sekcije: retrospektiva, gostujoči program, študentski film, kot posebnost pa sekcijo grobega gradiva, ki ga, da sprožita diskusijo o nastajajočem delu, raziskovalec ali raziskovalka sama predstavi.

Povezava:

Naško Križnar, Avdiovizualni laboratorij ISN ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, E: [nasko@zrc-sazu.si](mailto:nasko@zrc-sazu.si)

Festivalska pravila in prijavnice najdete na spletni strani SED: <http://www.sed-drustvo.si>